

Короткий опис німецьких юридичних термінів Deutsche Rechtsbegriffe im Überblick

*Цей глосарій пояснює важливі німецькі юридичні терміни українською.
Dieses Glossar erklärt wichtige deutsche Rechtsbegriffe in Ukrainischer Sprache.*

A

Abschiebestopp – (тимчасове) призупинення депортації.

Abschiebung – примусове повернення/примусове видворення (депортація).

Anerkennung von Berufsabschlüssen (Berufsqualifikationsanerkennung) – визнання професійних кваліфікацій, здобутих в інших країнах.

Anfechtung – оскарження (рішення, ухвали, вироку чи постанови).

Ankunftsnachweis – “свідоцтво про прибуття” – свідоцтво, що видається як доказ реєстрації. З підтвердженою реєстрацією Ви маєте право звернутися за допомогою, а також наданням місці проживання до місцевого відділу соціального захисту.

Anrechnung von Vermögen/Einkommen – “врахування майна/доходу” – Загалом соціальна допомога надається тільки тим, хто не може допомогти собі сам з власних засобів (наприклад, з доходів і/або майна).

Antrag – заява/клопотання.

Antrag auf jüdische Zuwanderung – “заява на імміграцію по єврейській лінії” – Для єврейських переміщених осіб з України діють спрощенні правила імміграції.

Approbation – “апробація” – це державний допуск до медичної практики (для лікаря, стоматолога, психолога, психотерапевта, фармацевта або ветеринара тощо).

Arbeitsagentur – «Центр працевлаштування» – Аналог українського центру зайнятості, який відповідальний за надання допомоги по безробіттю.

Arbeitserlaubnis (Selbständige & Abhängige Beschäftigung) – дозвіл на роботу (підприємництво & робота за наймом).

Arbeitslosenversicherung – соціальне страхування на випадок безробіття.

Asyl – “притулок/захист” – Дане поняття використовується у сфері визнання особи біженцем - а саме, особи, яка не є громадянином Німеччини і внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами країни свого попереднього постійного проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань. Процедура “Asyl” відрізняється від

процедури тимчасового захисту, розробленої спеціально для українських біженців (див. визначення *vorübergehender Schutz* (§ 24 AufenthG)).

Asylantrag – заява на отримання статусу біженця, в якій іноземець або особа без громадянства просить визнати його біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, із зазначенням та обґрунтуванням однієї з підстав для такого визнання згідно з Женевською конвенцією про статус біженців або осіб, що користуються субсидіарним захистом.

Asylbewerberleistungsgesetz – Закон що регламентує розмір та форму допомоги для претендентів на статус біженця чи осіб, що мають тимчасовий захист відповідно до статті 24 Закону про перебування іноземних громадян (див. визначення *vorübergehender Schutz* (§ 24 AufenthG)).

Asylgesuch – «клопотання про надання притулку (= статусу біженця)» – це клопотання іноземної особи про те, що вона шукає захисту в Німеччині. Таке клопотання про надання притулку (= статусу біженця) може бути подане у будь-який орган державної влади. Відповідний орган направить особу, що подала клопотання, до центру первинного прийому, і передасть отримане клопотання до Федерального відомства у справах міграції і біженців.

Asylverfahren – “процес розгляду заяви на отримання статусу біженця” – Закріплена в законі про біженців процедура, яку проходять претенденти на отримання статусу біженця, за якою Федеральне відомство у справах мігрантів та біженців проводить процес розгляду заяви про надання статусу біженця та приймає рішення про надання/відмову у наданні зазначеного статусу та наявність/відсутність обставин, що перешкоджають депортації.

Aufenthaltserlaubnis / Aufenthaltstitel – “дозвіл на проживання” – Посвідка на тимчасове чи постійне проживання, яка є документом, що посвідчує особу іноземця або особу без громадянства та підтверджує право на тимчасове/постійне проживання в Німеччині.

Ausländerbehörde – “Відомство у справах іноземців” – Відомство, відповідальне за вжиття заходів та рішень про перебування, проживання та трудову діяльність іноземних громадян на території Німеччини.

B

Basiskonto – “базовий рахунок” – розрахунковий рахунок без кредитного ліміту, який можна використовувати, наприклад, для отримання та перерахування коштів.

Befristung – вказівка (в угоді) терміну (настання юридичних наслідків або їх припинення).

Behandlungsschein – направлення на лікування (або так званий талон до лікаря), з яким Ви зможете отримати необхідну медичну допомогу.

Berufssprachkurs (BSK) – “мовний курс для професійної діяльності” – курс, що спрямований на підготовку мігрантів та біженців до трудової діяльності та їх інтеграції на ринку праці у Німеччині.

Bescheid – рішення (наприклад, рішення міграційного відомства щодо Вашої заяви про надання притулку).

Betriebskosten (Wohnung) – “комунальні послуги (квартира)” – витрати на опалення, водопостачання та підігрів води, оплата каналізації, вивезення сміття, витрати на прибирання вулиць, витрати на технічне обслуговування або прибирання та садові роботи, витрати на страхування будівель тощо.

biometrischer Reisepass – біометричний закордонний паспорт.

Blauer Pass – «синій паспорт» – проїзний документ для біженців, який видають після визнання особи біженцем або такою, що має право на притулок у Німеччині.

Bologna-Prozess – “Болонський процес” – структурна реформа вищої освіти на європейському просторі. Завдяки обміну студентами та співробітниками університетів Болонський процес сприяє подальшому розвитку національних систем вищої освіти в Європі, підвищенню кваліфікації фахівців для ринку праці, а також молодих учених.

Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (BAMF) – Федеральне відомство з питань міграції та біженців, скорочено: міграційне відомство.

Bundesländer (föderales System) – федеральні землі (федеративна система).

Bürgeramt – “відділ реєстрації громадян” – аналог українських центрів надання адміністративних послуг.

Bürgschaft – “порука” – гарантія, як односторонній договір, який зобов'язує поручителя проти кредитора третьої сторони виконувати зобов'язання третьої сторони. Кредитор хоче захистити себе за гарантією у разі неплатоспроможності боржника. У більшості випадків третя сторона є позичальником, а кредитор - кредитна установа, яка надає позику.

C

D

DAAD – Німецька служба академічних обмінів, що пропонує стипендії для (у тому числі іноземних) студентів, аспірантів, викладачів та вчених.

Drittstaatsangehörige – громадяни третіх країн.

Dublin Verfahren – «Дублінська процедура» – Багато країн Європи, серед них також і Німеччина, домовилися про те, що лише одна із них повинна нести відповідальність за розгляд заяви про надання притулку. З цією метою ці країни підписали угоду в місті Дублін, столиці Ірландії. Тому процедура, згідно якої визначається відповідальність країни, називається також «Дублінською процедурою». В ході «Дублінської процедури» може виявитися, що Ваша заява про надання притулку повинна розглядатися не в Німеччині, а в іншій країні Європи. Ця можливість виникає, насамперед: - якщо Ви вже подали заяву про надання притулку в іншій країні Європи, - якщо Ви офіційно зареєстровані в іншій країні Європи, - якщо Ви в'їхали на територію Німеччини з візою іншої країни Європи або - якщо існують інші докази Вашого перебування в іншій країні Європи.

Duldung – “свідомство про відстрочення депортації” – тимчасове відстрочення депортації іноземців, що підлягають примусовому видворенню з країни; надається у тому випадку,

якщо депортація неможлива з фактичних чи юридичних причин або є неприйнятною з наявних особистих чи гуманітарних причин.

E

Einwohnermeldeamt – “відділ реєстрації громадян” – аналог українських центрів надання адміністративних послуг.

Elternzeit – відпустка по догляду за дитиною.

Erlaubnispflichtiges Gewerbe – “види діяльності, для яких потрібні дозволи” –

У Законі про регулювання торгівлі, комерції, промисловості (GewO) перерахована велика кількість професій, для яких потрібно дозвіл. До прикладу, це у тому числі такі види діяльності як: надання консультацій, торгівля, ресторанна справа, перевезення людей або товарів (пасажирські перевезення і таксі, автоперевезення) тощо.

Erstaufnahmeeinrichtung (Land Sachsen) – “Установа для первинного прийому біженців або осіб, що потребують додаткового захисту (Саксонія)” – Установа для розміщення осіб, що потребують додаткового захисту, або претендентів на статус біженця в перші тижні після прибуття таких осіб до федеральної землі Саксонія. В установі для первинного прийому зазначені особи зможуть отримати необхідну допомогу (проживання, харчування, невідкладну медичну допомогу). Така допомога гарантована, навіть якщо ви не подаєте заяву на отримання статусу біженця. Дана установа відкрита постійно і попередня реєстрація не потрібна. Адреса установи: Mockau III, Graf-Zeppelin-Ring 6, 04356 Leipzig.

Erstorientierung (EOK) – “початкові орієнтаційні курси” – курси, що дають можливість біженцям та особам, що потребують тимчасового захисту, набути знання та навички необхідні для повсякденного життя в Німеччині, у тому числі ознайомитися з цінностями, нормами та звичаями життя в Німеччині.

F

Familiengericht – “суд у справах сім'ї” – суд загальної юрисдикції, який у Німеччині виділений в окрему систему «сімейних судів», що розглядають справи з питань сім'ї та шлюбу.

Familiennachzug – “возз'єднання сім'ї” – в'їзд та тимчасове/постійне проживання в Німеччині членів сім'ї громадянина Німеччини або іноземця, що проживає в Німеччині на законних підставах, з метою спільного проживання однією сім'єю.

Fälligkeit – “термін погашення платежу” – строк за який потрібно внести плату.

Fiktionsbescheinigung – «фіктивна довідка» – тимчасова довідка, що підтверджує право проживання до тих пір, поки не буде видано та надано фактичного дозволу на перебування (посвідки на тимчасове/постійне проживання).

Frauenhaus – “притулок для жінок” – місце тимчасового захисту та різноманітної підтримки жінок, які уникають перебування у місці постійного проживання через домашнє насильство чи насильства з боку близьких та партнерів.

G

Geburtsanzeige – “заява про народження дитини” – письмова заява про народження дитини, яка подається до органу РАЦС.

gesetzliche Krankenversicherung (GKV) – “державне медичне страхування” – система медичного страхування, що здійснюється через державні медичні каси. Наявність медичного полісу (державного чи приватного медичного страхування) є обов’язковим для проживання в Німеччині.

Gewerbeanmeldung – “повідомлення про комерційну діяльність” – це процес, за допомогою якого комерційна діяльність реєструється в компетентному органі. Термін також відноситься до форми, яка використовується для цієї мети.

Grauer Pass – «сірий паспорт» – проїзний документ для іноземців без паспортів та осіб без громадянства.

Grundversorgung – “базове постачання” – всі домогосподарства спочатку постачаються електрикою або газом за стандартним тарифом від базового постачальника. Ви маєте право змінити енергопостачальника на іншого з вигіднішим тарифом.

Н

Hauptmieter – первинний орендар.

І

Integrationskurs – “інтеграційний курс” – курс, що складається з мовного курсу та орієнтаційного курсу. Кожен, хто хоче жити в Німеччині, повинен говорити німецькою. У рамках мовного курсу учасники вивчають німецьку мову рівня В1 Загальноєвропейської системи рівнів володіння іноземною мовою. Це важливо для того, щоб знайти роботу, заповнювати документи або спілкуватися у повсякденному житті. Крім того, іноземців навчають історії, культури та азів правової системи Німеччини.

J

Jobcenter – «центр працевлаштування» – аналог українського центру зайнятості, який відповідальний за надання допомоги по безробіттю.

Jugendamt – “управління у справах молоді” – дітей і підлітків, які прибувають з України без супроводу, необхідно спочатку розмістити у спеціальних центрах прийому біженців і зареєструвати в управлінні у справах молоді.

Jugendhilfe – “центр соціальної служби захисту дітей та молоді” – установа, що допомагає соціально незахищеними категоріями сімей, дітей та молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги.

К

Kaltmiete – «холодна оренда» – це базова ціна, яку ви платите лише за житлову площу (кімнату, квартиру).

Kaution – “застава за житло” – Для оренди квартири необхідно внести заставу (депозит), що рівний двом-трьом місячними платежами. При відсутності Вашої заборгованості перед

орендодавцем та відсутності будь-яких пошкоджень, Ви отримаєте повну суму Вашої застави.

Kernfamilie – “*нуклеарна сім'я*” – сім'я, що складається з батьків та їхніх дітей, що не перебувають у шлюбі. Нуклеарна сім'я протиставляється розширеній сім'ї, що складається з кількох поколінь людей, що проживають разом, а також неповній сім'ї, в якій вихованням займається лише один з батьків (хоча останню іноді розглядають як підвид нуклеарної).

KiTa – “*дитячий садок*” – скорочена назва дитячої дошкільної установи, в якій діти проводять весь день чи півдня.

L

M

Meldeamt – “*відділ реєстрації громадян*” – аналог українських центрів надання адміністративних послуг.

Meldepflicht (ausländerrechtliche) / Übermittlungspflicht – “*обов'язок повідомлення (у зв'язку з правами іноземних громадян) / обов'язок інформування*” – обов'язок надавати компетентним органам інформацію про певні обставини.

Miete – орендна плата.

Mietnebenkosten – оплата комунальних послуг: це вода, опалення, прибирання будинку та прибудинкової території, вивезення сміття тощо.

Mietübernahmeschein – “*документ на підтвердження готовності сплатувати оренду*” – довідка про те, що відповідна організація/установа оплачуватиме Вашу оренду.

Migrationsberatung (MBE) – “*центр консультування мігрантів*” – одна з форм соціального консультування мігрантів у Федеративній Республіці Німеччина. Завдання MBE - ініціювати, керувати та цілеспрямовано супроводжувати процес інтеграції.

Mutterschutz – відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами.

N

Namenserklärung – “*заява щодо встановлення прізвища та імені дитини*” – повідомлення в офіційні органи прізвища та імені новонародженої дитини.

Notunterkunft (Stadt Leipzig) – “*екстрене розміщення (у місті Лейпціг)*” – приміщення екстренно облаштовані для тимчасового житла.

O

P

Pflegeversicherung – “*страхування від безпорадності*” – цей поліс безпосередньо прив'язаний до медичної страховки. Оформлення такого полісу теж обов'язкове для проживання в Німеччині.

Prozesskostenhilfe – “правова/юридична допомога” – це державна підтримка малозабезпечених людей, спрямована на оплату адвоката та інших судових витрати.

Q

R

rechtmäßiger Aufenthalt – перебування на території Німеччини на законних підставах (за наявності посвідки на тимчасове/постійне проживання, візи).

Registrierung – реєстрація, після якої згідно статті 24 Закону про перебування іноземних громадян Ви маєте право отримати медичну та фінансову допомогу. Ця реєстрація не є заявою на отримання притулку (Asyl).

Rentenversicherung – “пенсійне страхування” – з початком трудової діяльності, відбудеться реєстрація у системі державного пенсійного страхування та присвоюється особистий страховий номер.

Residenzpflicht – «зобов'язання на проживання» – даний термін використовується у контексті вимоги до осіб, що подали заявку на отримання статусу біженця, проживати/знаходитись тільки в районі, визначеному компетентним органом.

Rundfunkgebühren (Antrag auf Befreiung) – “абонентська плата за теле- та радіомовлення (заява на звільнення від обов'язку сплачувати)” – обов'язковий щомісячний єдиний податок на безкоштовні радіо й телебачення. Незалежно від того, чи є у вас вдома телевізор та радіоприймач, чи немає – кожне господарство (квартира/будинок) щомісяця повинна сплачувати 17,50 євро такого податку.

Rücknahmeverfahren – “процедура зняття наданого статусу” – Підставами для зняття (анулювання) наданого статусу біженця можуть стати: надання неправдивої інформації (у т.ч. приховування ключових фактів), що зумовила надання статусу захисту; скоєння військового злочину або іншого тяжкого злочину за межами федеральної території; порушення цілей та принципів Організації Об'єднаних Націй; створення загрози для безпеки Федеративної Республіки Німеччина; скоєння злочину або особливо тяжкого правопорушення, наслідком якого стало юридично обов'язкове покарання у вигляді позбавлення волі.

Rückwirkung – “ретроактивність” – зворотна дія нормативно-правового акта у часі.

S

Schengenraum – “Шенгенська зона” – зона, що включає в себе 26 європейських держав і діє подібно до єдиної держави з прикордонним контролем на зовнішньому кордоні (при в'їзді та виїзді із зони), але без прикордонного контролю на внутрішніх кордонах держав, що входять у цю зону.

Schulpflicht – “зобов'язання відвідувати школи” – Усі діти віком старше 6 років, які проживають/перебувають у Німеччині, зобов'язані ходити до школи. Шкільний обов'язок для дітей та підлітків з України починає діяти переважно тоді, коли вони отримують посвідку на проживання. Навчання в усіх державних школах Німеччини безкоштовне.

Schutzstatus – “статус захисту” – статус, який надається відповідно до § 24 Закону про перебування іноземних громадян.

SGB II – Кодекс соціального права. Другий том Кодексу соціального права, що регламентує базове забезпечення для осіб, які шукають роботу.

Sichere Herkunftsländer – “безпечні країни походження” – Країна громадянської належності або країна попереднього постійного проживання, щодо яких з урахуванням загальної політичної ситуації існує законне припущення про відсутність в таких країнах політичного переслідування, загрози життю, нелюдського або принизливого поведіння. У Німеччині нині безпечними країнами походження вважаються такі країни: держави-члени Європейського союзу, Албанія, Боснія і Герцеговина, Гана, Косово, Македонія, колишня югославська республіка, Чорногорія, Сенегал, Сербія.

Sozialamt – управління соціального забезпечення, що відповідає за надання фінансової допомоги.

Sozialhilfe – “соціальна допомога” – цільова державна соціальна допомога для непрацездатних осіб або осіб пенсійного віку.

Sozialversicherungspflichtige Beschäftigung – “зайнятість (працевлаштування), що підлягає соціальному страхуванню” – Усі заробітні плати від 450 євро підлягають соціальному страхуванню. Сплачуючи внески соціального страхування, Ви набуваєте права на страхування здоров'я, пенсії, безробіття та довгострокового догляду.

Spätaussiedler – “репатріанти” – це особи німецького походження, які після постійного проживання закордоном повертаються на батьківщину своїх предків, щоб оселитися тут на постійній основі.

T

Tagesmutter- vater – жінка або чоловік, яка/який професійно займається доглядом за дітьми (няня/нянь).

U/Ü

Unterviermietung – “суборенда” – передача майна в оренду існуючим (первинним) орендарем новій третій стороні з переходом (частини) орендної плати від існуючого орендаря до третьої сторони на певний період.

Übergangsklasse – перехідний клас.

Überweisung – “грошовий переказ” – інструмент платежу, за допомогою якого власник рахунку може через банк бенефіціара перевести на його рахунок певну суму.

V

Verteilung (Königssteiner Schlüssel / EASY) – “розподіл («Кьонігштайнський ключ»)” – Первинний розподіл прохачів притулку/біженців по федеральних землях здійснюється за допомогою визначених квот (EASY) відповідно до статті 45 Закону про притулок. Квота

прийому для кожної федеральної землі щорічно визначається Федеральною комісією і ґрунтується на Кьонігштайнському ключі. Він визначає, яку долю прохачів притулку/біженців повинна прийняти кожна федеральна земля.

Vertriebene – «переміщені особи» – особи вимушені покинути країну постійного проживання.

Visum – “віза” – Дозвіл наданий уповноваженим органом Німеччини в установленій законодавством формі, необхідний для в'їзду на територію Німеччини або для транзитного проїзду через її територію та перебування на території Німеччини протягом відповідного строку.

Vorbereitungsklasse – підготовчий клас.

vorübergehender Schutz (§ 24 AufenthG) – “тимчасовий захист (стаття 24 Закону про перебування іноземних громадян)” – Статус тимчасового захисту, який надається громадянам України та певним громадянам третіх країн як дозвіл на проживання із гуманітарних причин із дозволом на роботу. Відповідну заяву можуть подати також громадяни України, які вже перебували в Німеччині на підставі дозволу на проживання, але їх дозвіл на проживання не може бути подовжений. Наразі також можна подати заяву на отримання дозволу на проживання для довгострокових цілей, наприклад, з метою навчання, професійної підготовки чи зайнятості в якості спеціаліста із визнаною професійною кваліфікацією. Наразі наявність візи не є обов'язковою умовою.

W

Warmmiete – «тепла орендна плата» – включає всі комунальні послуги (опалення, вода, прибирання, вивіз сміття). Електрика та, до прикладу, телефон/інтернет, можуть бути включені до «теплої орендної плати», але часто такі договори потрібно додатково заключати самостійно. Запитуйте у орендодавця, що саме входить у «теплу орендну плату».

Widerrufverfahren – “процедура відкликання” – відкликання (анулювання) наданого статусу біженця можливе, до прикладу, якщо ситуація переслідування остаточно змінилася або більше не існує, і відповідним особам більше не загрожує небезпека у разі їх повернення до країни походження. Питання наявності/відсутності подальшої необхідності у тимчасовому захисті чи забороні на депортацію, наданих біженцю або особі, яка отримала право на притулок або додатковий захист, розглядає Федеральне відомство у справах міграції та біженців.

Widerspruch – заперечення відповідачем пред'явленого йому позову, посиляючись на незаконність вимог позивача, їх необґрунтованість, відсутність у позивача права на звернення до суду або наявність перешкод для відкриття провадження.

Willkommensklasse – вступний клас.

Wohnberechtigungsschein – “ордер з правом на отримання доступного соціального житла” – офіційна довідка за якою орендар має право переїхати в квартиру, субсидовану з державних коштів (соціального житла).

Wohnsitzanmeldung – реєстрація місця проживання або місця перебування особи.

Wohnsitzauflage – “вимога про проживання” – дана вимога означає, що особи, які отримують соціальну допомогу, не можуть вільно вибирати місце проживання. Загалом, впродовж перших трьох років після визнання особи біженцем та видачі їй посвідки на проживання, така особа зобов'язана постійно мешкати в федеральній землі, де їй було надано право на притулок. Зобов'язання щодо проживання може бути зняте, якщо особа буде працевлаштована (працюватиме не менше 15 годин на тиждень).

Wohnungsgeberbescheinigung – довідка від орендодавця/власника житла (особи, яка надає Вам житло) на підтвердження вашої адреси проживання.

X

Y

Z